SAVREMENI SISTEMI TRANSFERA ELEKTRONSKOG NOVCA U SRBIJI

Marko Savić¹, Nikola Pavlović¹, Nikola Milanović¹

¹ Visoka ekonomska škola strukovnih studija Peć u Leposaviću

Korespondencija: savic22@yahoo.com

Vrsta rada: Pregledni rad

Primljen: 05.07.2017; Prihvaćen: 13.11.2017

Rezime: Uvođenje elektronskog sistema plaćanja i planiranje resursa preduzeća treba da doprinese efikasnijem obavljanju finansijskih transakcija i omogući donošenje dobrih poslovnih odluka menadžmentu domaćih preduzeća. Predmet istraživanja odnosi se na konkretne multifunkcionalne sisteme koji mogu pružiti određene prednosti u obavljanju poslovnih funkcija preduzeća. Imajući u vidu važan interes preduzeća za privredu Srbije neminovna je primena elektronskih sistema plaćanja, kako bi imali mogućnost da budu konkurentni na globalnom tržištu. Ovaj rad treba da pruži informacije i nova saznanja zaposlenima u organizacijama koji žele da se uključe u poslove elektronske trgovine i elektronskog plaćanja, kako bi njihova organizacija bila konkurentni rival na sve turbulentnijem e-tržištu.

Ključne reči: elektronski novac, elektronsko plaćanje, multifunkcionalni sistemi

Uvod

Sve veća primena računara dovela je do automatizovanja poslova koji su u prošlosti bili isključivo vezani za lični rad i ličnu komunikaciju. Sve što je do tada važno kao ustaljena praksa i pravilo poslovanja, zamenjeno je jednim novim sistemom koji u ranije primenjenim

tehnologijama nije imao nikakvog uzora i koji je morao da se osmisli od početka. Sistemi za elektronski transfer novca razvijali su se pod uticajem naglog širenja Interneta.

Razvoj Interneta, doneo je i razvoj elektronskog novca, neophodnog tehnološkog rešenja, koji i pored ogromne primene danas ne može u potpunosti da zameni običan novac

jer on sadrži neke osobine novca koje su stvarane u prošlosti. Međutim ovaj novac u 21. veku ima dosta korisnih osobina i jedino takav novac može da funkcioniše preko Interneta. Bez obzira što danas nisu definisana sva pravila poslovanja na Internetu, nije stvorena potpuna sigurnost elektronskih transakcija, nisu definisane precizno carinske stope, elektronski sistemi plaćanja se ubrzano razvijaju i otvaraju velike mogućnosti za globalno poslovanje.

Informacione tehnologije su uticale na značajne promene u oblasti platnog prometa. U strukturi sredstava plaćanja danas dominiraju plastični, elektronski, mobilni i virtualni novac. Trgovina i bankarstvo se u sve većem obimu odvija putem korišćenja kompjuterskih i telekomunikacionih mreža i uređaja baziranih na visokim tehnologijama. Pokrenuti proces tehnološke evolucije trajno će dovoditi do stalnog uvođenja novih izuma, postupaka i tehnologija kako u kompjuterskim tako i u telekomunikacionim sistemima.

1. Tendencije u razvoju sistema plaćanja preko Interneta

Internet u prethodnih nekoliko godina raste po stopi od oko 18% što je dosta sporije od devedesetih, ali je i dalje solidan tempo. Od svih aktivnosti putem Interneta online bankarstvo ima najbržu stopu rasta. Stopa rasta Internet bankarstva je 47% za period decembar 2002 - februar 2005 godina. [Vasković & Todorović, 2014, 99] U Srbiji na kraju trećeg kvartala 2014. godine bilo je 8.671.761 bankarskih klijenata, a od tog ukupnog broja 1.085.998 je koristilo usluge internet bankarstva. [NBS, 2017]

Postoje velike razlike u primeni informaciono-komunikacionih tehnologija i Interneta koji se definiše kao digitalni jaz, koji je moguće evidentirati na različitim relacijama između razvijenih zemalja i zemalja u razvoju. Stvaranje digitalne jednakosti postaje važna etapa i tom problematikom se bave mnoge vlade razvijenih zemalja i ZUR, kao i međunarodna tela i organizacije. [Vidas-Bubanja, 2010, 7]

Grafikon br.1 Procenat korisnika interneta po svetskim regionima [IWS, 2017]

Danas broj korisnika Interneta raste u svim regionima, zemlje u razvoju postaju svesne neophodnosti elektronskog plaćanja, ne postavljaju dilemu da li se treba uključiti, već kako da to učine što brže i sa manjim ulaganjem sredstava. Sistemi elektronskog plaćanja su trenutno u ekspanziji i primenjuju ih sve veći broj savremenih organizacija kako bi ubrzale procese plaćanja, a pri tom i smanjili troškove koji nastaju prilikom finansijskih transakcija. Banke i turističke kompanije stiču sve čvršće uporište u novom virtualnom svetu, koristeći troškovnu efikasnost informacione infrastrukture Interneta za automatizaciju najsitnijih transakcija.

U savremenim uslovima poslovanja postoji više od šest hiljada različitih sistema u upotrebi i teško ih je grupisati po tehnološkim rešenjima. Generalno gledajući, sisteme za elektronsko plaćanje možemo grupisati na sisteme bazirane na računima, sisteme sa platnim karticama i sisteme zamene gotovine, što je prikazano u sledećoj tabeli. Fokus našeg daljeg istraživanja biće na multifunkcionalnim sistemima elektronskog transfera novca koji imaju ogroman broj korisnika u svetu, regionu, a danas se i u Srbiji taj broj korisnika, kao i broj transakcija putem ovih sistema plaćanja iz dana u dan povećava.

Tabela 1. Grupisani sistemi po tehnološkim rešenjima

Plaćanja bazirana na računima	Plaćanja bazirana na karticama	Zamena gotovine
Prenos novca sa računa banke na račun banke, ili sa računa procesora na račun procesora	Prenos novca sa računa kupca na račun prodavca	Prenos novca od kupca do prodavca
E-cheques, GIRO, ACH, bankarski EFT i mrežni transferi, PayPal, C2it ostali sistemi	Credit, debit i charge carice, Visa, MasterCard, Amex, JCB, Diners, ostali sistemi	E-cash, Mondex, DigiCash, ostali sistemi

Izvor: [Vasković, 2007, 134]

2. PayPal sistem plaćanja

PayPal sistem počeo je sa radom u martu 1999. godine, a sa prvom transakcijom u oktobru iste godine. Od svog nastanka beleži porast broja korisnika, a taj porast je imao najbrži rast u periodu od 1999 do

2006, tako da već 2006. godine opslužuje oko 100 milona korisnika. Ovaj sistem 2016-e godine ima 179 miliona aktivnih računa i svojim korisnicima nudi maksimalnu dozu sigurnosti. [PayPal, 2017]

PayPal je sistem koji radi kao posrednik na Internetu. To znači da se i kupci i trgovci u trenutku obavljanja transakcije moraju nalaziti na PayPal-u. Plaćanje se obavlja direktno sa jednog PayPal računa na drugi, kreditnim i debitnim karticama ili elektronskim čekovima. Pored transakcija između članova porodice ili između prijatelja, oblast u kojoj je PayPal sistem obećavao naročito naglu ekspanziju bila su P2P plaćanja na on-lajn aukcijama. PayPal je bio najpopularniji platni metod u on-lajn aukcijama koje je organizovala firma eBay, uprkos činjenici da je eBay kasnije preuzela Billpoint.com firmu specijalizovanu za oblast P2P plaćanja, kako bi klijentima ponudila sopstveni e-mail platni servis. Danas su AOL

Quick Cash, Yahoo PayDirect i WebCertificate konkurenti kompaniji PayPal. [Kelly Rainer & Turban, 2009, 186]

PayPal sistem je razvio veoma jednostavan i uspešan *e-mail* sistem za novčane transakcije i potom dokazao da elektronska pošta predstavlja pogodno, bezbedno i efikasno platno rešenje za P2P transakcije i on-line aukcije. Brzi uspon ovog sistema pružio je snažan podsticaj uzletu digitalnog novca i ukazao na to da digitalni novac poseduje potencijal da postane nešto više od proste ekstenzije tradicionalnog bankarskog novca, tj. da postane autonomna forma novca. Kako radi jedan od najvećih sistema za elektronski transfer novca prikazaćemo na sledećoj slici.

Slika 1. Funkcionisanje PayPal-a

Izvor: www.fon.bg.ac.rs

Prilikom procesa otvaranja računa kod PayPal sistema pre svega treba odlučiti da li se otvara lični račun ili se otvara račun za firmu. Svaki PayPal račun mora sadržavati jedinstvenu e-mail adresu, finansijske i druge relevantne informacije. Pogodnost je u tome što se račun može u svakom trenutku promeniti i nadograditi.

Da bi se postao korisnik PayPal sistema plaćanja potrebno je posedovati debitnu ili kreditnu karticu za plaćanje preko interneta. Kartice koje možemo koristiti su Visa, Visa Electron, AMEX, MasterCard i American Express. Znači da bi se uspešno registrovali na PayPal potrebno je sledeće: platna kartica za internet (kreditna ili debitna) sa CVV kodom, *e-mail* adresa, adresa boravka.¹ Dalji postupak registracije je jednostavan i izvodi se u par koraka. Neophodno je otići na njihov sajt, odabrati vrstu naloga koji želimo otvoriti, a potom pažljivo popuniti formular sa ličnim podacima, uneti podatke sa kartice i potom sigurnosni kod radi dodatne provere i završetka registracije. Pošto smo uneli lične podatke PayPal nas obaveštava da smo se uspešno registrovali i sledeće što predstoji jeste: verifikacija *email* adrese, verifikacija platne kartice i verifikacija adrese boravišta. Da bi smo uspešno prošli verifikacije neophodno je da imamo neki minimalni iznos sredstava na kartici. Kada smo uspešno prošli sve verifikacije, moći ćemo da uplatimo sredstva na naš novi PayPal nalog.

PayPal dugo nije bio dostupan građanima Srbije, a konačno je postao dostupan desetog aprila 2013. godine, sa ograničenjem da se nalozi mogu koristiti samo za usluge slanja novca i kupovine dobara ili usluga preko interneta. Ovakva mogućnost samo slanje, a ne i primanje novca, važno je za sve novije zemlje članice, pa su tako i Slovenija i BIH u startu imale samo mogućnost slanja novca, a danas mogu i da primaju novac.

Neophodnost da se građanima Srbije omogući primanje novca, uticalo je na to da Ministarstvo za telekomunikacije i informatičko društvo preduzme određene mere, tako da od 2015. godine imamo mogućnost primanja novca putem PayPal-a. Sada su se stvorili uslovi da naše firme, ali i pojedinci prodaju ljudima u inostranstvu, ali i naplate usluge dizajna, programiranja i sve ostale.

3. Moneybookers

Moneybookers je e-commerce firma koja omogućava uplate i prenos novca putem Interneta. Moneybookers obavlja plaćanja za web sajtove, *online* aukcije i ostale korporativne korisnike. Poput mnogih konkurentskih *online* firmi, Moneybookers zahteva proveru identiteta pre korišćenja njihovih usluga kako bi sprečili prevare i pranja novca. Sva plaćanja preko Moneybookersa su zaštićena 128-bitnom SSL enkripcijom što garantuje veoma visok nivo zaštite prenosa podataka putem interneta. Dodatna provera je rezervisana za korisnike koji predu prometu od

dvadeset hiljada evra za devedeset dana. Plaćanje se vrši veoma brzo i jednostavno, bilo da koristite mobilni telefon, stoni ili tablet računar. Plaćanje se može vršiti u dolarima, evrima, dinarima i još drugih dvadesetak valuta.

Iza celog sistema stoji engleska firma sa sedištem u Londonu, a za banku zaduženu za transakcije odabrana je Commerze Bank iz Frankfurta. "Virtuelnost" novca u Moneybookers sistemu se može ukratko opisati kao plaćanje putem *email*-a. Moneybookers pruža mogućnost poslovnim ljudima i potrošačima da putem *e-maila* bezbedno i isplativo šalju i primaju novac na Internetu u realnom vremenu. Treba istaći da kada se realni novac jednom prenese na račun, recimo putem Visa kartice, svako sledeće plaćanje se svodi na unošenje *email* adrese korisnika kojem se plaća, pa čak se zaobilazi procedura ponovnog ukucavanja brojeva kartice na sigurnosnim stranicama pri sledećem slanju novca već se samo čekira kartica koju sistem već poznaje.

Iz izloženog, zaključujemo da Moneybookers pruža sledeće usluge za korisnike iz celog sveta: obavljanje online kupovina; slanje novca putem *e-maila* u realnom vremenu; primanje novca putem *e-maila* u realnom vremenu.² Možda najvažnija činjenica u vezi Moneybookers-a je ta da oni posluju sa klijentima i iz Srbije, Hrvatske, BiH, Makedonije, Crne Gore ili Slovenije. Kod drugih provajdera *online* plaćanja Srbija često nije na spisku podržanih zemalja. Preko web-

stranice Moneybookers.com možemo nakon registracije odmah da pristupimo *online* kupovini. Kompanija Moneybookers ima potpisane ugovore sa raznim web-prodavicama u kojima korisnici mogu da obave kupovinu raznih dobara ili usluga. Kompanija Moneybookers nudi kompletnu uslugu slanja i primanja novčanih sredstava preko Interneta.

Moneybookers je prilagođen potrebama malih privatnih preduzeća, poslovanju na Internetu, fizičkih lica i osoba koje se služe alternativnim načinima plaćanja. Svojim globalnim platnim prometom pružaju usluge klijentima iz svih zemalja sveta. Osnovne prednosti koje omogućava ovaj sistem plaćanja su sledeće: jednostavnost korišćenja, minimalna provizija, prenos sredstava u realnom vremenu, prostire se svuda gde ima Interneta, itd.

Jednostavnost srećemo već u prvom koraku, prilikom registracije gde nam je jedina potrebna informacija validna *e-mail* adresa i lozinka. Lako je slanje sredstava po celom svetu bilo kome ko ima *e-mail* adresu, čak i onda ako još nema registrovan Moneybookers nalog. Takođe je značajno da korisnici ne moraju da daju podatke kod svake pojedinačne kupovine već samo prilikom registracije.

Sledeća velika prednost, koja je često bila nedostatak kod nekih drugih sistema je ta da se transakcije putem Moneybookers-a obavljaju u realnom vremenu. Kao najveći nedostatak ostalih metoda plaćanja navodi se duži vremenski

rok realizacije plaćanja, koji može biti od dva do čak dvanaest dana. Kod slanja/primanja novčanih sredstava putem Moneybookers-a nema ovakvih vremenskih odlaganja. Svaka novčana transakcija se obavlja u realnom vremenu, a to znači da je realizacija u većini slučajeva trenutna.

Ovaj sistem ima i određene slabosti: nije moguće promeniti valutu koja je unešena prilikom otvaranja naloga osim ako pre toga nije bilo plaćanja; registrovanje platnih kartica je ograničeno na četiri kartice; postoji ograničenje unošenja adresa elektronske pošte i takse koje klijenti moraju da plate po transakciji su visoke. [Vasković & Todorović, 2014, 118]

Ovaj sistem plaćanja svojim globalnim platnim prometom pruža usluge klijentima iz bilo koje zemlje sveta (u granici pravnih ograničenja). Moneybookers se služi samo najsavremenijim bezbednosnim tehnologijama: registracijom, ličnim podacima i novčanim transakcijama, obezbeđenim putem Secure Socket Layer (SSL) tehnologije, enkripcijom visoke bezbednosti.

4. Halcom sistem plaćanja

Halcom je kompanija koja, sa višegodišnjim iskustvom u razvoju programskih rešenja za bankarsku industriju, zauzima vodeću poziciju na regionalnim tržištima na područjima: elektronskog bankarstva, elektronskih obrazaca sa digitalnim potpisom, arhiviranja digitalno potpisanih dokumenata, klirinških

sistema i upotrebe tehnologije za zaštitu podataka. Prema podacima iz avgusta 2017. godine Halcomova softverska rešenja u upotrebi su u više od 70 komercijalnih banaka, 3 centralne banke, više od 150.000 kompanija na 8 tržišta širom Evrope, Srednjeg istoka i Afrike sa preko 6.000.000 transakcija kroz sistem. [Halcom, 2017]

Ovaj sistem nudi sledeće proizvode:

- na prvom mestu je porodica proizvoda Hal E-Bank koju čine: Hal E-Bank / Personal, Hal E-Bank / Corporate, Hal E-Bank / Web za stanovništvo i preduzeća, Hal E-Bank / B2B, Hal E-Bank / SMS i Hal E-Bank / Cash Management ,
- Hal M-Bank,
- Hal E-Faktura,
- Hal E-Forms i
- Hal E- Clearing. [Halcom, 2017a]

Porodica proizvoda Hal E-Bank predstavlja celovita i stabilna rešenja za elektronsko bankarstvo jer deluje nezavisno od Core banking sistema banke. Prva Halcomova elektronska banka postavljena je 1997. god. i od tada radi bez prestanka 24 časa dnevno i 365 dana u godini.

Hal E-Bank / Personal, namenjen je preduzećima koja imaju jedno radno mesto za rad sa elektronskom bankom. Korisnik bilo da je pravno lice ili preduzetnik može imati više ovlašćenih lica za rad, ali svi oni rade sa lokalnom bazom podataka na jednom računaru. Dok

je Hal E-Bank / Corporate namenjen većim preduzećima koja žele da imaju više radnih mesta opremljenih elektronskom bankom. Raspolaze istim funkcijama kao i Hal E-Bank / Personal, a jedina razlika između programa je u tome što prvi radi na lokalnoj bazi podataka istog računara, na kome stoji sam program dok Corporate radi sa centralnom relacionom bazom podataka.

HalM-Bank je jednostavno, brzo i bezbedno rešenje za *e-banking* preko mobilnog telefona. Pomoću njega možemo preko mobilnog telefona pregledati trenutne račune i transakcije, pregledati depozitne račune, pregledati kreditne kartice i transakcije, pregledati osnovne informacije o zajmu, izvršiti uplate, prenositi sredstva među korisničkim naložima, itd. Neki od njegovih prednosti koje bih istakli su: jednostavnost upotrebe, dostupnost, bezbedno poslovanje, komplementarnost sa elektronskom bankom ili kao samostalna aplikacija i to što radi na svim "pametnim" telefonima. Usluge elektronskog bankarstva koje su pokrivene od strane Hal M-Banke se mogu razlikovati od tržišta do tržišta.

Hal E-Fakture je Halcom-ovo rešenje za distribuciju e-faktura. Postoji veliki broj različitih definicija elektronskih faktura ali ako pokušamo da ih definišemo u jednoj rečenici onda su to računi koji se izdaju, primaju i obrađuju isključivo elektronskim putem. Za uspostavljanje razmene e-faktura nije potrebno ulagati u skupa i

nestandardna rešenja. U razmenu elektronskih faktura učestvuju izdavaoci, primaoci i banke. E-fakture omogućavaju izdavaocu optimizaciju troškova, poslovnih procesa i jednostavno zatvaranje izdatih računa. Dok banka kao treći učesnik uvođenjem ovih faktura svojim klijentima obezbeđuje širi spektar usluga i na taj način povećava obim poslovanja i zadovoljstvo klijenata.

Hal E-Forms omogućava banci da obogati spektar usluga koji nudi klijentima i preko kanala elektronskog bankarstva. Na ovaj način banka sem usluga platnog prometa klijentima nudi i neke specifične bankarske proizvode za kojima imaju potrebu. Ovo je novi koncept informatičkih rešenja koji banci omogućava dodavanje novih elektronskih obrazaca za željene elektronske usluge. Banka sama pravi elektronske obrazce uz pomoć određenih alata i distribuira korisnicima.

Hal E- Clearing je skup stabilinih Halcom-ovih proizvoda koji su unapređivani kroz iskustvo u toku implementiranja u više Centralnih banaka. Namenjeni su korisnicima koji se zadovoljavaju samo visokom automatizacijom bez potrebe za ručnim obradama.

Instalacijom Halcom-ovog sistema na raspolaganju su nam usluge upita stanja računa u realnom vremenu, priprema naloga za plaćanje, preuzimanja izvoda, čuvanje pripremljenih naloga za plaćanje za veći broj upotreba, potvrde o izvršenim plaćanjima, promenama na računu i sl. Iz svega

navedenog proizilaze par najbitnijih prednosti ovog sistema: korisnici imaju svoje "bankovne šaltere" na monitoru računara, kod kuće ili na radnom mestu i on omogućava poslovanje 24 časa na dan, 7 dana u nedelji, 365 dana godišnje; dodatna funkcija nazvana "remote" ili mobilna autorizacija omogućava vam da autorizujete (potpisujete) naloge za plaćanja sa neke druge lokacije ili za vreme puta; korisnici nemaju potrebu da primaju izdove sa bankovnog računa, jer iste mogu da dobiju svakog trenutka, preko svog PC-a; kreiranje naloga se obavlja u off-line režimu, tako da nema dugotrajnog zauzeća telefonske linije; transfer podataka između korisnika i banke je veoma brz i dolazi do povećanje spektra usluga koji nudi ovaj sistem. Sve ovo je uslovilo da ovaj sistem danas ima veliki broj zadovoljnih korisnika, kako u Srbiji, tako i u regionu.

Zaključak

Elektronski novac odnosno elektronsko plaćanje je razmena materijalnih sredstava putem telekomunikacionih infrastruktura, kakve su intranet sistemi banaka ili pak Internet. Sistem elektronskog plaćanja omogućava da se finansijske transakcije obave brže, tačnije, pouzdanije i komfornije.

Danas sistemi elektronskog plaćanja su trenutno u ekspanziji i primenjuju ih savremene organizacije kako bi ubrzale procese plaćanja, a pritom i smanjili troškove koji nastaju prilikom finansijskih transakcija. Primarni

cilj uvođenja sistema elektronskog plaćanja bio je rešavanje problema sistema plaćanja zasnovanih na papiru, korišćenjem potencijalnih prednosti primene informacione tehnologije. Praksa je kasnije pokazala da ovi procesi znače mnogo više od zamene papirnih dokumenata i njihovog fizičkog prenosa elektronskim putem.

Objašnjavajući kako funkcionišu sledeći sistemi za elektronsko plaćanje, PayPal, Moneybookers i Halcom, istakli smo ujedno prednosti i nedostatke svakog od njih, koji kao što smo i videli u dosta stvari se poklapaju. Ono u čemu se ovi sistemi poklapaju, jeste ono što svaki od sistema mora da ima kako bi uspešno poslovao, a to je bezbednost transakcija, fleksibilnost, jednostavnost, realizacija transakcija u realnom vremenu i male provizije. Ono što PayPal preporučuje korisniku jesu dodatni korisnički servisi koje nudi. Moneybookers je sistem plaćanja koji se najčešće preporučuje malim privatnim preduzećima, dok se Halcom preporučuje malim preduzećima, ali i multinacionalnim kompanijama.

Međutim mislimo da još mnogo treba uraditi po pitanju zakonske regulative kod nas, probuditi svest kod korisnika o mogućnostima koje se pružaju, kako bi ovi savremeni sistemi elektronskog plaćanja doživeli uspeh kakav zaslužuju, jer imaju mnogo prednosti, od kojih smo se trudili da vam u ovom radu neke i predstavimo.

Reference

- Vidas Bujanja M. (2010). *Modeli i tehnologije e-poslovanja*, Beograd,
- Vasković, V., & Todorović M. (2014). *Elektronsko poslovanje*, Beograd, Beogradska poslovna škola – Visoka škola strukovnih studija
- Vasković, V. (2007) *Sistemi plaćanja u elektronskom poslovanju*, Beograd, Fakultet Organizacionih Nauka
- Kelly Rainer R. Jr. & Turban, E. (2009). *Uvod u informacione sisteme*, Beograd, Data status
- Opšti pokazatelji funkcionisanja platnih sistema Narodne banke Srbije (NBS). (2017). Posećeno 01.06.2017. <http://www.nbs.rs/internet/latinica/35/statistika/index.html>
- Internet World Stats (IWS). (2017). Internet Users in the World by Regions - june 30, 2017, Posećeno 10.08.2017. www.internetworldstats.com/stats.htm
- PayPal (2017). How PayPal Works. Posećeno 05.08.2017. www.paypal.com/rs/webapps/mpp/merchant
- Halcom (2017). Posećeno 07.08.2017. www.halcom.rs/rs/zasto-halcom/uspeh-halcom-a
- Halcom (2017a). Posećeno 11.08.2017. www.halcom.rs/rs/proizvodi/halcom-proizvodi/hal-e-bank-3
- www.moneybookers.com

Modern Electronic Money Transfer Systems in Serbia

Savić Marko¹, Pavlović Nikola¹, Milanović Nikola¹

¹ Higher economic school of applied studies Pec in Leposavic

Summary: The introduction of electronic payment system and enterprise resource planning should contribute to more efficient financial transactions and enable good business decisions to be made by the management of domestic companies. The subject of the research refers to specific multifunctional systems that can provide certain advantages to the company in performing business functions. Bearing in mind the important interest of the company for the economy of Serbia, the use of electronic payment systems is inevitable, in order to have the opportunity to be competitive in the global market. This work should provide information and new knowledge to employees in organizations wishing to engage in e-commerce and electronic payments, so that their organization is a competitive rival at the increasingly turbulent e-market.

Keywords: electronic money, electronic payments, multifunctional systems

¹ CVV (Card Verification Value) - sigurnosni trocifreni broj, koji se nalazi na poledini kartice i jedinstven je za svaku karticu.

² www.moneybookers.com